

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România” (www.iер.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.iер.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA BUJAC ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 37217/03)

Hotărâre

Strasbourg

2 noiembrie 2010

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Bujac împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, *judcători*, și Santiago Quesada, *grefier*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 12 octombrie 2010,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 37217/03 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Horațiu Bujac („reclamantul”), a sesizat Curtea la 15 octombrie 2003 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. În cererea sa, reclamantul se plângea în special de încălcarea art. 5 § 1 din Convenție, pe motiv că, parțial, arestarea sa preventivă nu avea temei legal, și de încălcarea art. 5 § 3 din Convenție, ca urmare a imposibilității de a obține eliberarea sa pe parcursul procedurii.

4. La 4 octombrie 2007, Curtea a declarat cererea parțial inadmisibilă și a comunicat Guvernului capetele de cerere întemeiate pe art. 3 și pe art. 5 § 1 și 3 din Convenție. În conformitate cu art. 29 § 1 din Convenție, aceasta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul acestor capete de cerere vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în 1979 și locuiește în Sibiu.
6. La 18 martie 2002, acesta a fost arestat, reținut și acuzat că ar fi participat la mai multe furturi.
7. Prin ordonanța din 19 martie 2002, procurorul care coordona ancheta a dispus arestarea preventivă a reclamantului pentru treizeci de zile. La 17 aprilie 2002, la expirarea validității acestui mandat, legalitatea prelungirii arestului a fost examinată de Judecătoria Sibiu („judecătoria”), care a dispus prelungirea perioadei de detenție. Legalitatea detenției a fost apoi analizată în mod periodic în timpul urmăririi penale. Ultima prelungire acoperea perioada cuprinsă între 13 iunie și 13 iulie 2002.
8. Încheierea din 13 iunie 2002, prin care arestarea preventivă era prelungită pentru o durată de treizeci de zile, a fost confirmată prin decizia Tribunalului Sibiu („tribunalul”) din 3 iulie 2002.
9. Prin rechizitoriul din 14 iunie 2002, parchetul a trimis reclamantul și alți cinci coinculpați în fața judecătoriei pentru furt și asociere pentru săvârșirea de infracțiuni.
10. Reclamantul a fost reținut în centrul de reținere și arestare preventivă din cadrul Inspectoratului Județean de Poliție Sibiu („centrul”) până la 17 iunie 2002, dată la care a fost transferat la Penitenciarul Aiud.
11. Potrivit afirmațiilor sale, ar fi fost adus de fiecare dată de la centru la audierile din perioada urmăririi penale, cu cătușe și sub privirile familiei și publicului.
12. În timpul primei ședințe care a avut loc după înregistrarea actului de acuzare, la 10 iulie 2002, judecătoria a verificat legalitatea arestării preventive a reclamantului și, în temeiul art. 300 alin. (3) C. proc. pen., a dispus menținerea acesteia fără să precizeze durata prelungirii.
13. Reclamantul a formulat o cerere de revocare a măsurii de arestare preventivă și a solicitat, cu titlu subsidiar, înlocuirea acestei măsuri cu interdicția de a părăsi localitatea. Prin încheierea din 18 decembrie 2002, precizând că motivele arestului preventiv erau în continuare valabile, judecătoria a respins cererile menționate. O nouă cerere a reclamantului pentru înlocuirea arestării preventive cu interdicția de a părăsi localitatea a fost respinsă prin încheierea din 19 martie 2003.
14. La 14 aprilie 2003, reclamantul a formulat o cerere de liberare provizorie sub control judiciar. La 14 mai 2003, observând că pedeapsa pe care ar fi putut să o primească reclamantul depășea limita de șapte ani impusă de art. 160² alin. (1) C. proc. pen. pentru a beneficia de această măsură, judecătoria a respins cererea ca fiind inadmisibilă.
15. Prin hotărârea din 21 mai 2003, judecătoria a condamnat reclamantul la o pedeapsă cu închisoarea de cinci ani și zece luni pentru furt și asociere pentru săvârșirea unei infracțiuni. De asemenea, aceasta dispunea menținerea părții interesate în arest preventiv.
16. Prin hotărârea din 20 februarie 2004, în urma apelului reclamantului, Tribunalul Sibiu a redus pedeapsa la patru ani și șase luni de închisoare.
17. Prin hotărârea din 29 aprilie 2004, Curtea de Apel Alba Iulia a admis parțial recursul reclamantului. Aceasta l-a achitat pe reclamant în ceea ce privește acuzația de asociere pentru săvârșirea unei infracțiuni și a redus pedeapsa pentru furt la trei ani de închisoare.
18. La 26 mai 2004, reclamantul a fost eliberat condiționat.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

19. Dispozițiile relevante în speță ale Constituției, în vigoare la momentul faptelor, se citesc după cum urmează:

Art. 23 alin. (4)

„Arestarea se face în temeiul unui mandat emis de magistrat, pentru o durată de cel mult 30 de zile. (...) Prolungirea arestării se aprobă numai de instanța de judecată.”

Art. 145 alin. (2)

„Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii și au putere numai pentru viitor. Ele se publică în Monitorul Oficial al României.”

20. Dispozițiile relevante ale Codului de procedură penală în vigoare la momentul faptelor erau redactate după cum urmează:

Art. 136

Scopul și categoriile măsurilor preventive

„(1) În cauzele privitoare la infracțiuni pedepsite cu închisoare, pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal ori pentru a se împiedica sustragerea învinuitului sau inculpatului de la urmărirea penală [...], se poate lua față de acesta una din următoarele măsuri preventive: [...] b) obligarea de a nu părăsi localitatea; c) arestarea preventivă.

(2) [...] măsurile arătate la lit. b) și c) se pot lua numai de procuror sau de instanța de judecată.”

Art. 139

„(1) Măsura preventivă luată se înlocuiește cu altă măsură preventivă, când s-au schimbat temeiurile care au determinat luarea măsurii.

(2) Când nu mai există vreun temei care să justifice menținerea măsurii preventive, aceasta trebuie revocată din oficiu sau la cerere[a interesatului].”

Art. 140

„(1) Măsurile preventive încetează de drept:

a) la expirarea termenelor prevăzute de lege sau stabilite de organele judiciare; [...]”

Art. 140¹

„(1) Împotriva ordonanței de arestare preventivă [...] se poate face plângere la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond [...]”

(5) Instanța se pronunță în aceeași zi, prin încheiere, asupra legalității măsurii, după ascultarea învinuitului sau a inculpatului.

(6) Încheierea este supusă recursului. [...]

(8) Când consideră că măsura preventivă luată este ilegală, instanța dispune revocarea arestării și punerea în libertate a învinuitului sau a inculpatului [...]”

Art. 149

„(1) Durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii.

(...)

(3) Arestarea inculpatului în cursul judecății durează până la soluționarea definitivă a cauzei [inclusiv căile de recurs] , afară de cazul când instanța dispune revocarea ei.”

Art. 160¹

„În tot cursul procesului penal, inculpatul arestat preventiv poate cere punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.”

Art. 160² alin. (1)

„Liberarea provizorie sub control judiciar se poate acorda în cazul infracțiunilor săvârșite din culpă, precum și al infracțiunilor intenționate pentru care legea prevede pedeapsa închisorii care nu depășește 7 ani.”

Art. 300 alin. (3)

„În cauzele în care inculpatul este arestat, instanța legal sesizată este, de asemenea, datoră să verifice din oficiu, la prima înfățișare, regularitatea luării și menținerii acestei măsuri.”

21. Sesizată cu privire la o excepție de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 149 alin. (3) C. proc. pen., Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr. 546 din 4 decembrie 1997 în următorii termeni: [...] arestarea preventivă, fără distincție, după cum s-a făcut în cursul urmăririi penale sau al judecării, este conformă cu art. 23 alin. (4) din Constituție, dacă nu depășește 30 de zile, și [...] orice prelungire a arestării nu se poate face decât, cum prevede aceeași dispoziție constituțională, pentru o durată ce nu poate depăși, de asemenea, 30 de zile.”

22. Într-o altă decizie, publicată în MO nr. 151/2000, Curtea Constituțională a hotărât că deciziile sale prin care erau admise excepții de neconstituționalitate aveau efect absolut, *erga omnes*.

23. În art. 160² alin. 1 C. proc. pen., în versiunea sa actuală, modificată prin Legea nr. 281/2003, limita de pedeapsă cu închisoarea prevăzută pentru infracțiunile intenționate a fost schimbată la cel mult doisprezece ani.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 DIN CONVENȚIE

24. Reclamantul se plânge că i s-au pus cătușe atunci când a fost transportat din centru la sala de judecată din cadrul instanțelor care trebuiau să se pronunțe cu privire la arestarea sa preventivă și că a fost văzut astfel de către familie și public. Acesta invocă art. 3 din Convenție care prevede:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

Cu privire la admisibilitate

25. Guvernul invocă inadmisibilitatea acestui capăt de cerere pentru nerespectarea termenului de șase luni. Acesta susține că, în cererea sa, reclamantul se plânge că a fost adus cu cătușe de la centru, în timpul anchetei penale, și că nu face nicio referire la ședințele ținute pe fondul cauzei după trimiterea sa în judecată. Din perspectiva Guvernului, punctul de început al termenului de șase luni în speță este 3 iulie 2002, dată la care Tribunalul Sibiu ar fi confirmat încheierea din 13 iunie 2002 a Judecătoriei Sibiu. Subliniind că niciun recurs nu era disponibil în dreptul intern și că reclamantul a introdus cererea în fața Curții la 15 octombrie 2003, Guvernul consideră că acest capăt de cerere este tardiv.

26. Reclamantul contestă argumentele Guvernului, fără alte precizări.

27. Curtea reamintește că, în conformitate cu art. 35 § 1 din Convenție, nu poate fi sesizată decât în termen de șase luni de la data deciziei interne definitive pronunțate în cadrul normal al epuizării căilor de atac interne care pot să ofere un mijloc eficient și suficient pentru repararea capetelor de cerere care fac obiectul cererii. În lipsa unui recurs eficient, termenul de șase luni prevăzut la art. 35 § 1 curge începând cu actul sau decizia în cauză și, atunci când este vorba de o situație continuă, curge de la sfârșitul acesteia [a se vedea, printre altele, *Mujea împotriva României* (dec.), nr. 44696/98, 10 septembrie 2002].

28. În speță, reluând termenii din plângerea reclamantului, conform cărora „cu ocazia ședințelor privind prelungirea arestării preventive, precum și la recursuri, [acesta] a fost escortat de la centru la instanță, cu cătușe”, Curtea consideră că partea interesată și-a limitat plângerea la perioada reținerii sale în centru.

29. Curtea ia notă de faptul că, la 17 iunie 2002, reclamantul a fost transferat de la centru la Penitenciarul Aiud și că ultima ședință din perioada luată în considerare a avut loc la 13 iunie 2002. Având în vedere că dreptul intern nu oferea niciun recurs care să poată

conduce la remedierea unei asemenea plângeri și că reclamantul a sesizat Curtea doar la 15 octombrie 2003, este necesar ca această plângere să fie declarată inadmisibilă, ca urmare a nerespectării termenului de șase luni, în temeiul art. 35 § 1 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 5 § 1 DIN CONVENȚIE

30. Reclamantul susține că arestarea sa preventivă nu avea nicio bază legală, începând cu august 2002, în măsura în care, conform afirmațiilor sale, aceasta nu fusese prelungită în mod legal de nicio instanță națională. Acesta invocă art. 5 § 1 lit. c) din Convenție, formulat după cum urmează:

„1.Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale: [...]

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia; [...]

A. Cu privire la admisibilitate

1. Cu privire la excepția Guvernului întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne

31. Guvernul consideră că dreptul intern conferea reclamantului posibilitatea de a solicita încetarea arestării preventive după expirarea efectelor încheierii din 10 iulie 2002 pronunțate de judecătoria. În această privință, Guvernul consideră că încheierea respectivă, chiar dacă nu preciza durata menținerii măsurii de arestare preventivă, trebuia interpretată ca producând efecte până la 9 august 2002, dată la care ar fi expirat perioada de treizeci de zile prevăzută la art. 23 alin. (4) din Constituție. Astfel, Guvernul consideră că, începând cu 9 august 2002, reclamantul putea solicita judecătoriei să constate încetarea *de jure* a arestării preventive. Acesta adaugă că, chiar și în cazul în care respectiva instanță ar fi respins cererea, reclamantul avea posibilitatea, făcând apel la dispozițiile Constituției și la Decizia nr. 546/1997 a Curții Constituționale, să sesizeze tribunalul cu un recurs. Fără să speculeze cu privire la rezultatul unui astfel de demers, Guvernul susține că, în ipoteza în care instanța de recurs ar fi constatat încetarea de drept a arestării preventive, acesta avea posibilitatea și chiar obligația de a dispune repunerea imediată în libertate a reclamantului.

32. În sprijinul argumentelor sale, Guvernul a depus la dosar copiile încheierilor sau ale deciziilor pronunțate în recurs privind menținerea sau ridicarea măsurilor de arestare preventivă. Curtea ia notă de faptul că Guvernul a depus astfel copia unei decizii a Curții de Apel Galați, în care aceasta a decis, făcând referire la interpretarea Curții Constituționale, că, după expirarea termenului de treizeci de zile, în lipsa unei noi prelungiri, arestarea preventivă înceta de drept. Într-o altă încheiere prezentată de Guvern, Judecătoria Iași a constatat, fără să aducă precizări privind temeiul legal, încetarea de drept a efectelor unei măsuri de arestare preventivă. În alte șase decizii depuse la dosar, instanțele competente au constatat că motivele care au justificat menținerea arestării preventive nu mai erau valabile și au dispus punerea în libertate a inculpaților. În alte treisprezece decizii prezentate de Guvern, întemeindu-se pe art. 23 alin. (4) din Constituție, instanțele competente au prelungit arestarea preventivă a inculpaților cu o durată de treizeci de zile.

33. Reclamantul contestă argumentele Guvernului.

34. Curtea reamintește că art. 35 § 1 din Convenție nu prescrie decât epuizarea căilor de recurs care sunt în același timp legate de încălcarea în cauză, disponibile și adecvate. Acestea trebuie să existe cu un grad suficient de certitudine, nu numai în teorie, ci și în practică, fără de care sunt lipsite de accesibilitatea și efectivitatea dorite; este obligația statului pârât să demonstreze că aceste cerințe sunt întrunite [a se vedea, printre altele, *Aquilina împotriva*

Maltei (GC), nr. 25642/94, pct. 39, CEDO 1999-III și *Wloch împotriva Poloniei* (dec.), nr. 27785/95, 30 martie 2000].

35. De asemenea, Curtea reamintește că cerința unui temei juridic continuu pentru fiecare privare de libertate se extinde pe toată perioada arestării. Această cerință impusă la art. 5 § 1 din Convenție are ca scop să asigure că nimeni nu este privat de libertate în mod arbitrar (*Ječius împotriva Lituaniei*, nr. 34578/97, pct. 56, CEDO 2000-IX). Astfel, în principiu, temeiul legal al oricărei arestări trebuie să existe din momentul în care măsura este luată împotriva persoanei în cauză, iar aceasta trebuie să acopere întreaga perioadă a arestării.

36. În plus, Curtea reamintește că, în măsura în care un reclamant se plânge de lipsa unui temei legal al arestării sale preventive, un recurs efectiv presupune ca instanța națională sesizată să poată dispune punerea imediată în libertate a persoanei în cauză, după ce a constatat ilegalitatea arestării respective (*Wloch*, decizie citată anterior).

37. În această privință, Curtea reamintește că s-a pronunțat deja, în cauza *Konolos împotriva României* (nr. 26600/02, pct. 34, 7 februarie 2008), că, în dreptul românesc, cererea de revocare a arestului preventiv era o cale de atac care permitea unui individ să obțină punerea sa imediată în libertate din momentul în care instanțele naționale constatau absența temeiului legal al unei asemenea arestări.

38. În speță, Curtea ia notă de faptul că reclamantul a formulat o astfel de cerere de revocare a măsurii de arest preventiv, precum și o cerere de înlocuire a acestei măsuri cu o interdicție de a părăsi localitatea, și că cele două cereri au fost respinse la 18 decembrie 2002 și, respectiv, la 19 martie 2003. Curtea subliniază că rezultatul acestor demersuri contrazice în mod clar argumentul Guvernului conform căruia, începând cu 9 august 2002, instanțele interne trebuiau să constate încetarea de drept a arestării preventive a reclamantului.

39. În această privință, Curtea reamintește că a stabilit, în hotărârea *Konolos* (citată anterior, pct. 37), că instanțele interne nu urmau jurisprudența Curții Constituționale privind obligația, chiar și după trimiterea în judecată, de a prelungi arestarea preventivă la fiecare treizeci de zile. Desigur, deciziile depuse de Guvern la dosar indică faptul că unele instanțe judecătorești au aplicat corect legislația națională și că și-au îndeplinit obligația de a prelungi arestarea cu durate de treizeci de zile. Cu toate acestea, în prezenta cauză, precum, printre altele, în cauza *Konolos*, decizia Curții Constituționale nu a fost luată în considerare de instanțele naționale competente.

40. În speță, chiar dacă arestarea preventivă ar fi trebuit să înceteze de drept la treizeci de zile de la pronunțarea încheierii din 13 iulie 2002, Curtea consideră că era responsabilitatea directă a autorităților publice să îl pună în libertate pe reclamant, chiar și în lipsa unei cereri explicite de constatare a încetării de drept a măsurii de arestare preventivă în cauză. Or, nu numai că reclamantul nu a fost pus în libertate, dar încercările sale de a obține înlocuirea arestării preventive cu o măsură preventivă mai puțin restrictivă au eșuat.

41. În plus, Curtea ia notă de faptul că, într-o singură decizie dintre cele depuse la dosar de Guvern, instanța competentă a constatat încheierea de drept a măsurii de arestare preventivă la încheierea unei perioade de treizeci de zile, în lipsa unei noi prelungiri. Or, având în vedere constatările Curții în hotărârea *Konolos* și situația de fapt în prezenta cauză, această unică decizie nu este în măsură să convingă Curtea că o asemenea cale de atac prezenta perspective rezonabile de succes (*Akdivar și alții împotriva Turciei*, 16 septembrie 1996, pct. 68, Culegere de hotărâri și decizii, 1996-IV).⁴² Ținând seama de cele de mai sus, Curtea nu este convinsă că această cale de atac propusă de Guvern ar fi permis redresarea situației reclamantului. În consecință, Curtea respinge excepția de neepuizare a căilor de atac interne invocată de Guvern.² Cu privire la temeinicia capătului de cerere

43. De asemenea, Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. În plus, subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la perioada care trebuie luată în considerare

44. Guvernul consideră că prezentul capăt de cerere trebuie analizat pentru trei perioade diferite. Astfel, consideră că încheierile din 10 iulie 2002, din 18 decembrie 2002 și din 19 martie 2003 aveau ca efect implicit prelungirea arestării cu treizeci de zile, chiar și în lipsa precizării perioadei pentru care a fost prelungită arestarea. Prin urmare, potrivit acestuia, fiecare perioadă care trebuia luată în considerare a început să curgă la treizeci de zile de la pronunțarea încheierilor menționate și s-a finalizat la data pronunțării încheierii următoare. Astfel, Guvernul susține că o primă perioadă a început la 9 august 2002 și s-a finalizat la 18 decembrie 2002, data pronunțării încheierii prin care a fost respinsă cererea reclamantului de revocare a măsurii de arestare preventivă. A doua perioadă ar fi început la 17 ianuarie 2002 și s-ar fi încheiat la 19 martie 2003, dată la care judecătoria a analizat cererea reclamantului de înlocuire a arestului preventiv. În cele din urmă, a treia perioadă ar fi început la 18 aprilie 2003 și s-ar fi încheiat la 21 mai 2003, data condamnării reclamantului.

45. Reclamantul respinge acest argument.

46. Curtea observă că încheierile din 18 decembrie 2002 și din 19 martie 2003 nu au făcut decât să respingă cererile reclamantului de revocare a măsurii de arestare preventivă și/sau de înlocuire a acestei măsuri cu o măsură mai puțin restrictivă și că acestea nu conțin nicio precizare cu privire la menținerea sau prelungirea arestării. De asemenea, Curtea observă că încheierile au fost pronunțate ca urmare a cererilor reclamantului. Prin urmare, Curtea nu este convinsă că aceste două încheieri pot fi considerate drept încheieri care au avut ca obiect controlul periodic al legalității arestării preventive a reclamantului și al necesității menținerii sau prelungirii acestei măsuri. Prin urmare, Curtea constată că împărțirea perioadei care trebuie luată în considerare în trei perioade distincte este artificială în speță.

47. Cu toate acestea, asemenea Guvernului, Curtea consideră că perioada care trebuie luată în considerare a început la 9 august 2002, adică la treizeci de zile de la pronunțarea încheierii din 10 iulie 2002, prin care judecătoria a dispus prelungirea arestării reclamantului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Konolos*, citată anterior, pct. 52). În ceea ce privește sfârșitul acestei perioade, Curtea l-a stabilit deja, în decizia *Bujac împotriva României* [(dec.), nr. 37217/03, 4 octombrie 2007], ca fiind 21 mai 2003, data condamnării în primă instanță a reclamantului.

În consecință, acest capăt de cerere trebuie analizat pentru perioada cuprinsă între 9 august 2002 și 21 mai 2003.

2. Argumentele părților

48. Guvernul consideră că, până la pronunțarea hotărârii din primă instanță prin care reclamantul era condamnat la pedeapsa cu închisoarea, acesta a fost reținut în mod legal, în temeiul încheierilor din 10 iulie 2002, din 18 decembrie 2002 și din 18 martie 2003. Acesta dorește să precizeze că reclamantul a fost plasat și menținut în arest preventiv pe motiv că existau împotriva sa suspiciuni plauzibile privind săvârșirea de infracțiuni împotriva patrimoniului.

49. În ceea ce privește existența unei contradicții între încheierea din 10 iulie 2002 și decizia Curții Constituționale privind durata arestului preventiv din timpul fazei de judecată, Guvernul indică faptul că interpretarea și aplicarea dreptului intern revin în primul rând instanțelor naționale.

50. În cele din urmă, făcând referire la art. 140 C. proc. pen., Guvernul afirmă că arestul preventiv putea înceta fie la expirarea termenelor prevăzute de lege sau stabilite de organele judiciare, fie în caz de scoatere de sub urmărire, de încetare a urmăririi penale sau de încetare a procesului penal ori de achitare. În această privință, prezenta cauză se diferențiază, în opinia

Guvernului, de cauza *Pantea împotriva României* (nr. 33343/96, pct. 226, CEDO 2003-VI), în care instanțele interne ar fi constatat ilegalitatea arestării preventive în cauză, pe motiv că nu ar fi existat nicio hotărâre judecătorească prin care să se constate neregularitatea acestei măsuri.

51. Reclamantul respinge acest argument.

3. Motivarea Curții

52. Curtea reamintește, în primul rând, că art. 5 din Convenție garantează dreptul fundamental la libertate și la siguranță. Acest drept dobândește o importanță foarte mare într-o „societate democratică”, în sensul Convenției [*Assanidzé împotriva Georgiei* (GC), nr. 71503/01, pct. 169, CEDO 2004-II].

53. În continuare, Curtea reafirmă că, în cazul unei privări de libertate, este deosebit de important să se respecte principiul general al securității juridice.

54. În această privință, Curtea reamintește că termenii „legal” și „potrivit căilor legale”, prevăzuți la art. 5 § 1 din Convenție, fac, în esență, trimitere la legislația națională și consacră obligația de a se respecta normele de fond și de procedură ale acesteia (*Assenov și alții împotriva Bulgariei*, 28 octombrie 1998, pct. 139, *Culegere* 1998-VIII). Totuși, „legalitatea” detenției în raport cu dreptul intern nu este întotdeauna elementul decisiv. De asemenea, Curtea trebuie să fie convinsă că detenția din perioada respectivă este conformă scopului prevăzut la art. 5 § 1 din Convenție, și anume protejarea individului de orice privare arbitrară de libertate (*Ječius*, citată anterior, pct. 56).

55. Deși este, în primul rând, de competența autorităților naționale, în special a curților și a tribunalelor, să interpreteze și să aplice dreptul intern, situația este diferită în privința cauzelor în care, din perspectiva art. 5 § 1, nerespectarea dreptului intern determină încălcarea Convenției. Într-un astfel de caz, Curtea poate exercita un anumit control pentru a examina dacă dreptul intern a fost într-adevăr respectat (a se vedea, printre multe altele, *Scott împotriva Spaniei*, 18 decembrie 1996, pct. 57, *Culegere* 1996-VI și *Ambruszkiewicz împotriva Poloniei*, nr. 38797/03, pct. 26, 4 mai 2006).

56. În speță, Curtea observă că una din cele trei încheieri evocate de Guvern a menținut arestarea preventivă a reclamantului, fără să precizeze totuși durata prelungirii, în timp ce celelalte două au respins cererile formulate de reclamant privind revocarea măsurii și/sau înlocuirea acesteia cu o măsură preventivă mai puțin restrictivă.

57. În cauza *Konolos* (citată anterior, pct. 50-51), Curtea a subliniat că, prin interpretarea art. 23 alin. (4) din Constituție, Curtea Constituțională constatare că, în pofida lipsei unei proceduri specifice, instanțele erau obligate să controleze legalitatea arestării la fiecare treizeci de zile, până la încheierea procedurii. Prin urmare, Curtea hotărâse că instanțele naționale dispuneau de o jurisprudență clară a Curții Constituționale, pe care își puteau întemeia deciziile.

58. În aceeași cauză (*Konolos*, citată anterior, pct. 50-52), Curtea a mai stabilit că o hotărâre judecătorească, prin care se prelungește arestarea preventivă, fără să se precizeze durata acestei prelungiri și depășind limitele prevăzute de legislația națională, astfel cum este interpretată de Curtea Constituțională, nu poate constitui un temei legal suficient, în sensul art. 5 § 1 din Convenție. Întrucât faptele sunt similare în speță, nimic nu justifică îndepărtarea Curții de la această concluzie.

59. Prin urmare, este necesar să se rețină că, în perioada cuprinsă între 9 august 2002 și 21 mai 2003, arestarea preventivă a reclamantului nu era întemeiată pe vreo decizie internă valabilă sau pe alt temei „legal” în sensul art. 5 § 1 din Convenție.

Prin urmare, această dispoziție a fost încălcată.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 5 § 3 DIN CONVENȚIE

60. Reclamantul se plânge că cererea sa de punere în libertate sub control judiciar a fost respinsă, cerere care ar fi fost declarată inadmisibilă de Judecătoria Sibiu prin încheierea din 14 mai 2003.

61. Curtea consideră că este necesar ca acest capăt de cerere să fie analizat din perspectiva art. 5 § 3 din Convenție, care prevede:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de § 1 c) din prezentul articol [...] are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții a prezentării persoanei în cauză la audiere.”

A. Cu privire la admisibilitate

62. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

63. Potrivit Guvernului, cererea de liberare provizorie a fost respinsă pe motiv că nu îndeplinea condițiile de admisibilitate prevăzute de lege. Guvernul precizează că, potrivit legislației în vigoare la momentul respectiv, liberarea provizorie se putea aplica numai persoanelor acuzate de o infracțiune pasibilă de cel mult șapte ani de închisoare. De asemenea, acesta consideră că, la data introducerii cererii de liberare provizorie sub control judiciar, durata efectivă a arestului preventiv al reclamantului, de aproape un an și o lună, nu depășea limita unei durate rezonabile.

64. În plus, Guvernul consideră că eventuala ingerință în dreptul reclamantului de a fi pus în libertate în timpul procedurii nu a avut consecințe grave pentru persoana în cauză, având în vedere că cererea sa ar fi fost respinsă la 14 mai 2003 și că, la 21 mai 2003, ar fi fost condamnat în primă instanță la o pedeapsă cu închisoarea.

65. Reclamantul respinge aceste argumente.

2. Motivarea Curții

66. Curtea reamintește jurisprudența sa, conform căreia art. 5 § 3 vizează structural două aspecte distincte: primele ore după arestare, moment în care o persoană se află sub controlul autorităților și perioada anterioară eventualului proces în fața unei instanțe de drept penal, în timpul căreia suspectul poate fi deținut sau eliberat, condiționat sau nu. Aceste două componente conferă drepturi distincte și nu au în aparență nicio legătură logică sau temporală [*McKay* (GC), nr. 543/03, pct. 31, CEDO 2006-X].

67. În ceea ce privește a doua componentă, Curtea reamintește că a constatat deja că există o prezumție în favoarea eliberării [*McKay* (GC), citată anterior, pct. 41].

68. De asemenea, Curtea reamintește că art. 5 § 3 din Convenție obligă instanțele interne să își exercite controlul privind menținerea în arest preventiv a unei persoane, cu scopul de a garanta eliberarea persoanei în cauză atunci când circumstanțele nu mai justifică privarea sa de libertate; într-adevăr, prelungirea arestării se justifică într-o speță dată numai dacă există indicii concrete care să impună prevalarea interesului public, fără să afecteze prezumția de nevinovăție, asupra normei privind respectarea libertății individuale enunțate la art. 5 din Convenție [a se vedea, printre multe altele, *McKay* (GC), citată anterior, pct. 42 și 45].

69. În plus, Curtea reamintește că a apreciat, în hotărârile *S.B.C. împotriva Regatului Unit* (nr. 39360/98, 19 iunie 2001) și *Boicenco împotriva Moldovei* (nr. 41088/05, pct. 149, 11 iulie 2006), că art. 5 § 3 era încălcat atunci când legislația națională excludea în prealabil

orice control jurisdicțional asupra arestului preventiv și, prin urmare, posibilitatea de a obține o eliberare pe cautiune sau sub control judiciar, în timpul procedurii. În aceste cauze, Curtea a hotărât că imposibilitatea ca anumite categorii de deținuți acuzați de infracțiuni grave să beneficieze de punerea în libertate provizorie încâlca flagrant dreptul individual conferit de partea a doua din § 3 al acestei dispoziții.

70. În prezenta cauză, Curtea constată că, deși reclamantul nu putea obține liberarea sa sub control judiciar în temeiul art. 160² alin. (1) C. proc. pen., totuși codul menționat anterior îi oferea posibilitatea de a formula alte recursuri - de care a și făcut uz, de altfel - putând să obțină punerea în libertate în cursul procedurii.

71. Astfel, cererea de revocare a măsurii de arestare preventivă și cererea de înlocuire a acestei măsuri cu o interdicție de a părăsi localitatea permiteau amândouă obținerea punerii imediate în libertate, cu condiția ca instanțele naționale să fi constatat că motivele care justificau privarea de libertate a persoanei în cauză dispăruseră. Având în vedere că aceste cereri au fost respinse după o analiză pe fond a motivelor care justificau arestarea preventivă, Curtea nu poate considera că reclamantul a fost privat de orice control al persistenței motivelor plauzibile pentru a fi suspectat că a săvârșit infracțiunea în cauză și a altor motive care puteau justifica privarea sa de libertate (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Krejčíř împotriva Republicii Cehe*, nr. 39298/04 și 8723/05, pct. 103, CEDO 2009-...).

72. Spre deosebire de cauzele *S.B.C.* și *Boicenco* (cite anterior), instanțele naționale aveau posibilitatea de a dispune punerea în libertate necondiționată pe toată durata procedurii penale inițiate împotriva reclamantului sau de a decide aplicarea unei măsuri provizorii mai puțin restrictive. Potrivit Curții, cerințele art. 5 § 3 au fost astfel respectate.

73. Prin urmare, art. 5 § 3 din Convenție nu a fost încălcat în această privință.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

74. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

75. Reclamantul solicită rambursarea cheltuielilor efectuate în timpul arestării sale preventive, adică taxele școlare de la universitate și penalizările cauzate de întreruperea studiilor, contravaloarea coletelor primite din partea familiei sale, precum și cheltuielile de transport suportate de familie pentru a ajunge la locul de detenție. De asemenea, acesta solicită suma de 55 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu moral.

76. Guvernul consideră că nu există nicio legătură de cauzalitate între prejudiciul material solicitat și pretensele încălcări ale Convenției. În plus, acesta consideră că suma solicitată pentru prejudiciul moral este excesivă.

77. Curtea subliniază că singura bază care trebuie reținută pentru acordarea unei reparații echitabile constă, în speță, în încălcarea art. 5 § 1. În ceea ce privește cererea pentru prejudiciul material, aceasta nu observă nicio legătură de cauzalitate între încălcările constatate și prejudiciul material pretins. Pe de altă parte, aceasta evidențiază că reclamantul a fost condamnat și că perioada arestării sale preventive i-a fost scăzută din pedeapsă. În consecință, Curtea consideră că cererea acestuia nu poate fi admisă (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kalachnikov împotriva Rusiei*, nr. 47095/99, pct. 139, CEDO 2002-VI).

78. Cu toate acestea, Curtea consideră că reclamantul a suferit în mod cert un prejudiciu moral. Pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41 din Convenție, Curtea îi acordă 8 000 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

79. De asemenea, reclamantul solicită 1 500 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată. În acest sens, depune facturi pentru traduceri în valoare de aproximativ 50 EUR.

80. Indicând faptul că reclamantul nu a prezentat documentele justificative necesare în sprijinul cererii sale, Guvernul solicită Curții să nu acorde nicio sumă cu acest titlu.

81. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de documentele care se află în posesia sa și de criteriile menționate anterior, Curtea consideră că este rezonabil să acorde reclamantului pentru toate cheltuielile suma de 50 EUR.

C. Dobânzi moratorii

82. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA,
ÎN UNANIMITATE,

1. ***Declară*** cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 5 § 1 pentru perioada cuprinsă între 9 august 2002 și 21 mai 2003 și pe art. 5 § 3 din Convenție, ca urmare a imposibilității de a obține liberarea sub control judiciar pe parcursul procedurii, și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
2. ***Hotărăște*** că a fost încălcat art. 5 § 1 din Convenție în ceea ce privește perioada cuprinsă între 9 august 2002 și 21 mai 2003;
3. ***Hotărăște*** că nu a fost încălcat art. 5 § 3 din Convenție în ceea ce privește capătul de cerere privind pretinsa imposibilitate de a obține punerea în libertate sub control judiciar în timpul procedurii;
4. ***Hotărăște:***
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda națională la rata de schimb aplicabilă la data plății:
 - i. 8 000 EUR (opt mii de euro), plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;
 - ii. 50 EUR (cincizeci de euro), plus orice sumă care poate fi datorată de reclamant cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. ***Respinge*** cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 2 noiembrie 2010, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte